



Ikt. sz.: NOB-42/12-3/2024/AU

AU-1/2024. sz. ülés
(AU-2/2022-2026. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Nemzeti Összetartozás Bizottsága**
Autonómia Albizottságának
2024. május 13-án, hétfőn 8 óra 43 perckor
az Országház Gróf Esterházy János termében (földszint 1.)
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Napirendi javaslat</i>	3
<i>Elnöki bevezető, a határozatképesség megállapítása, a napirend elfogadása</i>	5
<i>Tájékoztató a kisebbségi vegyes bizottságok tevékenységéről</i>	5
<i>Kalmár Ferenc András tájékoztatója</i>	5
<i>800 éves az Andreanum - tájékoztató</i>	9
<i>Dr. Szabados György előadása</i>	9
<i>Dr. Szili Katalin tájékoztatója</i>	13
<i>Az ülés berekesztése</i>	16

Napirendi javaslat

1. Tájékoztató a kisebbségi vegyes bizottságok tevékenységéről
Előadó: Kalmár Ferenc András, a Külgazdasági és Külügyminisztérium Magyarország szomszédságpolitikájának fejlesztéséért felelős miniszteri különmegbízottja
2. 800 éves az Andreanum - tájékoztató
Előadók:
Dr. Szabados György, a Magyarságkutató Intézet - László Gyula Kutatóközpont és Archívum igazgatója
Dr. Szili Katalin miniszterelnöki főtanácsadó

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: **Herczeg Tamás** (Fidesz), az albizottság elnöke

Dócs Dávid (Mi Hazánk), az albizottság alelnöke
Berki Sándor (Párbeszéd)

Helyettesítési megbízást adott

Dr. Tiba István (Fidesz) Herczeg Tamásnak (Fidesz)

A bizottság titkársága részéről

Dr. Sándor Tamás bizottsági munkatárs

Hozzászólók

Dr. Szili Katalin miniszterelnöki főtanácsadó
Kalmár Ferenc szomszédságpolitikáért felelős miniszteri különmegbízott
(Külgazdasági és Külügyminisztérium)
Dr. Szabados György igazgató (Magyarságkutató Intézet - László Gyula
Kutatóközpont és Archívum)

Megjelent

Kissné Köles Erika szlovén nemzetiségi szószóló

(Az ülés kezdetének időpontja: 8 óra 43 perc)

Elnöki bevezető, a határozatképesség megállapítása, a napirend elfogadása

HERCZEG TAMÁS (Fidesz), az albizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó reggelt, jó napot kívánok! Tisztelt Jelenlévők! Köszöntöm önöket a Nemzeti Összetartozás Bizottsága Autonómia Albizottsága ülésén. A mai napirendet illetően neves előadóink vannak, úgyhogy megkülönböztetett tisztelettel köszöntöm dr. Szili Katalin miniszterelnöki főtanácsadó asszonyt, akivel legfeljebb beszélgetéseink, vitáink szoktak lenni, én ellentmondani soha nem szoktam neki. Ez az első alkalom, hogy kivételt teszek, mert ő azt kérte, hogy a személyes elemet ne hozzam ide az albizottság elé, de ezt nem tudom megtenni: úgyhogy boldog születésnapot kívánok, jó egészséget és további jó munkát! *(Dr. Szili Katalin: Köszönöm szépen elnök úr.)* És ezt nem tehettem meg, hogy ezt a köszöntést nem mondom el itt a plénum előtt, elnézést érte.

Köszöntöm Kalmár Ferenc András miniszteri különmegbízott urat és dr. Szabados György igazgató urat. Mind a hárman előadóink lesznek a mai napon.

Tájékoztatom a megjelenteket, hogy dr. Tiba István fideszes országgyűlési képviselő írásban jelentette be távolmaradását. Így jelen pillanatban három fővel vagyunk határozatképesek, hiszen én helyettesítem Tiba képviselő urat. De úgy tudom, hogy Berki Sándor képviselő úr érkezése után talán rövid idővel várható a Mi Hazánk-os képviselőtársunk, Dócs Dávid érkezése is.

A mai napirendi pontjaink tehát két részből állnak, két napirendi pontunk lesz. Illetve szeretném elmondani azt is, hogy Kissné Köles Erika szlovén nemzetiségi szószóló részt vesz ezen a mai bizottsági ülésen. Köszönöm szépen, hogy el tetszett jönni a bizottsági ülésre. Kérem ennek a tudomásul vételét a bizottságtól. Látom, hogy nincs ezzel kapcsolatban ellenvetés, úgyhogy önnek is jó munkát kívánok.

Azt szeretném még elmondani, arról szeretném tájékoztatni a bizottságot, hogy a második napirendi pontunkat illetően az előadók jelezték, hogy szemléltető eszközt kívánnak igénybe venni. Kérem az albizottságot, hogy a napirendi pontjainkat azzal együtt fogadjuk el, hogy engedélyezzük a szemléltetést. Aki egyetért a napirendi pontokkal, kérem, jelezze! *(Szavazás.)* Három egyhangú igen. *(Dócs Dávid érkezik.)*

Súlyos időprésben vagyunk, kicsit később is kezdtük el a munkát, mint ahogy terveztük. Közben megérkezett, tisztelettel köszöntöm Dócs Dávid urat, így akkor négy fővel vagyunk jelen az albizottsági ülésen.

Tájékoztató a kisebbségi vegyes bizottságok tevékenységéről

Az első napirendi pontunk tájékoztató a kisebbségi vegyes bizottságok tevékenységéről. Előadó Kalmár Ferenc András, a Külgazdasági és Külügyminisztérium Magyarország szomszédságpolitikájának fejlesztéséért felelős miniszteri különmegbízottja. Ugye, a szomszédos államokkal kötött nemzetközi szerződések alapján működnek a kisebbségi vegyes bizottságok. Fontosnak tartjuk, hogy az albizottság hallgassa meg az elmúlt időszakkal kapcsolatos tájékoztatót, hallgassuk meg azt, hogy milyen munkát végzett Kalmár Ferenc András különmegbízottként. Úgyhogy nagy tisztelettel átadom a szót különmegbízott úrnak. Azt javasolnám, hogy amennyiben lehetséges, egy körülbelül 20 perces időkeretet használjunk erre a tájékoztatóra. Köszönöm szépen.

Kalmár Ferenc András tájékoztatója

KALMÁR FERENC ANDRÁS szomszédságpolitikáért felelős miniszteri különmegbízott (Külgazdasági és Külügyminisztérium): Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Elnök Asszony! Isten éltesse sokáig! Tisztelt Képviselő Urak! Tisztelt

Szószóló Asszony! Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Először is nagyon szépen köszönöm a meghívást az albizottság ülésére és hogy lehetőséget kaptam arra, hogy beszámoljak a munkánkról.

Köztudott, hogy a nemzetpolitikának van két dimenziója. Az egyik az úgynevezett magyar-magyar kapcsolatok, a másik pedig a magyar kormány és a környező országok kormányai közti kapcsolatok, amelyeket a Külügyminisztérium - mondjuk így - menedzsel. És ez a dimenzió, ez pedig úgy testesül meg, hogy a kisebbségi vegyes bizottságban tárgyaljuk meg azokat a dolgokat, amelyek a nemzeti kisebbségeket érintik, úgy a magyarországit, mint a határon túli magyar kisebbségeket is.

Nekem az a véleményem és javaslatom, hogy vegyük körbe az országokat, és kezdjük Szlovákiával, hiszen Szlovákiával nem régen, április 10-én, ha pontosan emlékszem, április 10-én írtuk alá a jegyzőkönyvet. A jegyzőkönyv aláírása azért nagyon fontos, mert ezek a jegyzőkönyvek, amennyiben alá vannak írva, bekerülnek a kormányok elé, és Magyarországon például a kormány készít ebből akciótervet, amelynek vannak felelősei, hozzárendel pénzeket és vannak határidők is. Ez fontos, mert időnként megkérdezik, hogy hogyan történt a megvalósítása ezeknek az akcióknak, és így tudunk haladni.

Más országokban, környező országokban ez változik meg változó, hogy mi az utóélete ezeknek a jegyzőkönyveknek, de mindenhol a kormányok elé kerülnek, amennyiben aláírás történik.

Szlovákiával a 15. ülészakot ültük, és ez az ülészak kicsit hosszúra sikeredett. Mégpedig '22 tavaszán kezdtük meg az ülés előkészítését. '22 novemberében volt egy plenáris ülés Budapesten, ami nagyon hosszúra sikeredett, és nem értünk a végére, hiszen nem tudtunk aláírni jegyzőkönyvet, ezért ezt folytattuk '24-ben is úgy, hogy közben jöttek a szlovákiai választások, ezek még egy kicsit hátráltatták a dolgokat. De ami lényeg, hogy miért is halasztódott, miért húzódott ez ilyen sokáig.

Az egyik nagy problémánk volt a Beneš-dekrétumok kérdésköre, ugyanis a Beneš-dekrétumokat aktuálisan is alkalmazzák. Ezt mi szóvá tettük, amit a szlovák fél nem vett jó néven, sőt azt mondta, hogy miért megyünk megint a múltba. Erre az volt a válaszuk, hogy nem a múltba megyünk, hanem a jelenbe sajnos, mert 2019-ben, ami adatot tudunk, 600 olyan határozat ment ki személyeknek, tulajdonosoknak, amely a Beneš-dekrétumok alapján született. 2019-ben. Szóval aktuálisan. Sőt, azt is tudjuk - ezt pozsonyi nagykövetségünk jelentette -, hogy tavaly november 20-án pontosan egy pozsonyi bíróság egy osztrák állampolgárságú hölgynek az ügyét tárgyalta, ami kapcsán szintén a Beneš-dekrétumok alapján el akarták venni a földjét, és ezt támadta meg.

A szlovák fél ebben semmiképp nem akar engedni. Azt mondják, a Beneš-dekrétumok egyik alaptörvénye a szlovák jogrendszernek, és ezért ezt nem lehet kivenni. Ennek ellenére most, a választások után - úgy tudom Forró Krisztiántól, aki a Szövetség elnöke - elkezdődtek tárgyalások, és Fico miniszterelnök úr valamelyest nyitott volt arra, hogy valamilyen megoldást találjanak, legalább arra, hogy ne alkalmazzák aktuálisan ezeket a törvényeket. Ez volt az egyik probléma, ami miatt nem tudtunk megállapodni.

A másik probléma pedig a kassai Rovás Egyesület székházának a kérdése. Ez egy hosszú történet, de csak annyit mondok önöknek, hogy az ingatlan, amit a magyar állam megvett székháznak a Rovás Egyesület számára - ami a kassai magyar egyesület -, a föld, amin áll, az a szlovák belügyminisztérium tulajdona, és ezért kell fizetni minden hónapban bérleti díjat. Na most ez a bérleti díj olyan összegű, mintha egy bank üzemelne abban az épületben, ezt pedig a Rovás Egyesület nem tudja kitermelni. Egyértelmű, hiszen nem egy profitorientált egyesületről van szó.

A lényeg az, hogy itt végülis abban megállapodtunk, hogy a szlovák fél is tesz lépéseket annak érdekében, hogy megoldást találjunk erre a kérdésre, annál is inkább, mert szembeállítottuk a szlovák félt azzal, hogy Budapesten, a Rákóczi út 47. szám alatt, nem akarom mondani, hogy milyen összegű, de a magyar állam egy hatalmas összegű pénzért megvette a régi szlovák evangélikus templom és környéke épületkomplexumot, és lényegében ingyen átadta a magyarországi szlovák önkormányzatnak. Szóval várnánk egy olyan ellen-, vagy - hogy mondjam? - megfelelő megoldást szlovák részről is, ami, ha nem is ellensúlyozza ezt, mert messze nincs ilyen összegről szó, de mindenesetre pozitív irányba mutat.

Erről a szlovák relációról még beszélhetnénk, de az idő sürget, úgyhogy térjünk át az ukrán relációra, ami szintén egy érdekes reláció. Mégpedig, hogy 2011 óta nem volt plenáris ülése a kisebbségi vegyes bizottságnak. Elnöki találkozók voltak. Jelenleg, a háború kitörése óta gyakorlatilag a kisebbségi vegyes bizottsági tevékenység, munka teljesen befagyott. Jelenleg az ukrán fél az, akinek ezt kezdeményeznie kellene, mert ez mindig alternatív módon megy. Egyik évben a magyar fél, másik évben a szomszédos fél, most Ukrajna kellene kezdeményezze, de úgy látszik, hogy Ukrajna nem akar kezdeményezni. Balog István ukrán ügyvivő - ugye, nagykövet nincs Budapesten, hanem ügyvivő van -, aki egy kárpátaljai magyar ember máskülönben, ő azt mondta nekem, hogy azon gondolkoznak, hogy elindítják újra a kisebbségi vegyes bizottságot. Jelenleg a magyar-ukrán gazdasági bizottság létrehozott egy oktatási munkacsoportot, és ez az oktatási munkacsoport tárgyal az ukrán féllel. A tárgyalások elég nehezen mennek.

Tudjuk, hogy Ungváron Szijjártó miniszter úr 11 pontos anyagot adott le az ukrán félnek, hogy azt a 11 pontot kérjük rendezni ukrán oldalról. Ez úgy történt, hogy a tárgyalások elkezdődtek, folytak, 5 pontban már-már meg lehet egyezni, van 2 olyan pont, ami továbbra is problémás, mégpedig a magyar iskolák autonóm státusza, valamint a nemzeti kisebbségek politikai képviselője. Ez két olyan pont, amit az ukrán fél igazából nagyon nem szeretne, vagy nem ad megfelelő javaslatokat. A többi pontra vonatkozóan is azért tudni kell, hogy azok a javaslatok, amelyeket az ukrán fél adott, egyelőre ígéretek, mert nincsenek törvényi vagy elnöki rendeletbe belefoglalva. Jelenleg ígéretek, amelyekről lehet tárgyalni. Erre Jermak úr, a miniszter - Jermak úr a kabinetfőnöke, vagy valami ilyesmi Zelenszkij elnök úrnak, de azt mondják, hogy ő nem az első ember az országban, de nem is a második. Szóval ott van a kettő között, egy nagyon erős ember. Ő részt szokott venni ezeken a tárgyalásokon, és azt mondta, hogy csak egy Orbán-Zelenszkij-találkozó után lesznek ezek az ígéretek beépítve törvénybe vagy valamilyen elnöki rendelkezésbe. Szóval Ukrajnával ez a helyzet elég nehéz, sőt, nagyon nehéz.

Továbbá Románia. Mikor Gyulán 2021-ben aláírtuk a jegyzőkönyvet, akkor annak a jegyzőkönyvnek volt 18 olyan pontja, amiben nem tudtunk megegyezni. Ez a 18 pont akkor úgy is maradt, hogy megy a következő jegyzőkönyvbe és a következő tárgyalásokra, és lényegében átadtuk a kezdeményezés jogát a román félnek. A román fél kezdeményezett is, megküldte a jegyzőkönyv-tervezetét, ezt tavaly megkaptuk, kiküldtük a magyar tagozatnak, a tagozat elküldte a véleményeket, összegeztük ezeket a véleményeket. Jelenleg a kolozsvári főkonzulátusunkon keresztül az RMDSZ megkapta, én kértem, hogy egy-két református, magyar evangélikus, esetleg katolikus püspökség is kapja meg, hiszen egy nagy probléma a restitúció. Úgyhogy nem csak az, hogy most restituálnak vagy visszaadnak valamit, hanem egyáltalán a már korábban odaadott dolgokat vissza akarják venni. Például most, ami újabb tétel, az Székelyföldön egy erdőterület, egy közbirtokosság, azt próbálja a román állam visszavenni, hát elindították a jogi procedúrát. Romániával így állunk.

Szerbiával kapcsolatban most kormányalakítás után fogok találkozni Pásztor Bálinttal annak érdekében, hogy lássuk, hogy ki az az ember a szerb kormányban, akinek feladata a nemzeti kisebbségek kezelése, és akkor fogunk kezdeményezni egy találkozót, hogy a kisebbségi vegyes bizottságnak a munkáját ne csak elnöki szinten, hanem tovább plenárisra is készítsük elő.

Horvátországgal és Szlovéniával sokkal kevesebb a probléma. Horvátországnak kell most kezdeményezni, ott választások voltak. Remélem, hogy a jelenlegi megfelelő maradt, hiszen nagyon komoly ember, akivel nagyon jól tudunk kooperálni. Most ők kezdeményeznek. A választások után az az ígéret jött, hogy elkezdik a munkát, és kezdeményezik a jegyzőkönyv összeállítását és megküldését. Úgy gondolom, hogy ebben az évben lehet szó arról, hogy plenáris ülést tartsunk.

Szlovéniával szintén jól haladtak az ügyek eddig, most is végül is az új miniszter úr, aki a határon túli szlovénokért felel, volt Budapesten még tavaly előtt. Ugye, tavaly előtt volt egy bemutatkozó látogatáson, és akkor abban maradtunk, hogy még tavaly előtt, ősszel meg fogjuk tartani a bizottsági ülést, de sajnos nem sikerült. Azért sem, mert teljesen új csapat van Szlovéniában, aki ezzel a témával foglalkozik, és ők úgy gondolták, hogy ez nagyon hamar megy, és rendbe lehet rakni, és le lehet szavazni, de azért ez nem olyan egyszerű. Mi elmondtuk az ügyek menetét az új titkárnak, hiszen ennek a bizottsági munkának is van egy ügymenete, amit be kell tartani ahhoz, hogy a végeredmény legyen valamilyen, de többnyire pozitív.

Hát körülbelül így állunk, én még sok mindenről tudnék beszélni. Összegezve: Szlovéniával, Horvátországgal a dolgok működnek, Szerbiával meglátjuk, hogy most az új kormánnyal hogy fogunk tudni együttműködni, Romániával a 18 pont továbbra is maradt, szóval nagyon nehéz megegyezni, de próbálkozunk. Ukrajna egy globális kérdés manapság, nemcsak magyar-ukrán, nemcsak kétoldalú, de ott is próbálunk, amit lehet, teszünk, és az a vád minket nem érhet, hogy mi nem vagyunk tárgyalóképeseek, és nem akarunk tárgyalni. Szlovákiával most az új Fico-kormány pozitívabb arcot mutat felénk, és reméljük, hogy ez megmutatkozik a bizottsági munkában is és azokban a javaslatokban is. Főleg a végrehajtások. Szlovák részről ez, ami sokszor döcög. Reméljük, hogy ez is működni fog, és akkor tovább tudunk dolgozni.

Én köszönöm a meghallgatást, és ha vannak kérdések, akkor szívesen válaszolok most is, de bármikor, ha valaki megkeres a Külügyminisztériumban, nagyon szívesen állunk rendelkezésre.

ELNÖK: Köszönöm szépen az albizottság nevében különmegbízott úr tájékoztatóját, és szeretném kérdezni, hogy kérdés, hozzászólás van-e ehhez a napirendi pontunkhoz. *(Nincs jelentkező.)* Ha nincsen, én hadd tegyem hozzá, hogy különmegbízott úr tájékoztatója igazolja azt az érzést, amit az ember, ha a szomszédos országokkal való kapcsolatrendszerünket figyelemmel kíséri, hogy azt érzékelhetjük, hogy egy hullámzó intenzitású kapcsolatrendszerrel van szó, és hogy nem egy lineáris pályán mozognak ezek a kétoldalú viszonyrendszerek.

Különmegbízott úr említette azt, hogy van, ahol jobban mennek a dolgok. Ez azt jelenti, hogy van, ahol nehezkesebben mennek a dolgok. Azon gondolkodunk, azon gondolkodom, hogy anyabizottságunk elnökével konzultálni fogok arról, hogy mit gondol, hogy célszerű-e esetleg az anyabizottságnak zártkörű bizottsági ülési keretek között szót váltani, mondjuk, az őszi időszakban a különmegbízott úr által felvetett kérdésekről, folyamatokról.

KALMÁR FERENC ANDRÁS szomszédsságpolitikáért felelős miniszteri különmegbízott (Külgazdasági és Külügyminisztérium): Én ezt nagyon javasolnám.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Különmegbízott úr szolgálatához jó egészséget kívánok a továbbiakban is.

800 éves az Andreanum - tájékoztató

Áttérnénk a második napirendi pontunkra, amihez szemléltetés is társul. Először igazgató úrnak adnám át a szót, dr. Szabados György igazgató úrnak, a Magyarságkutató Intézet László Gyula Kutatóközpont és Archívum igazgatójának. Ugye, az Andreanummal kapcsolatban tudjuk, hogy korát megelőző dokumentumról, autonómiastatútumról van szó, Arany Kiváltságlevélnek nevezték német történészek. Egy olyan dokumentumról van szó, aminek a létrejötte 800 éves évfordulóját ünnepeljük, és ez a témakör van annyira fontos, hogy úgy gondoltuk, hogy az albizottság napirendjére tűzzük. Igazgató úr, átadom önnek a szót.

Dr. Szabados György előadása

DR. SZABADOS GYÖRGY igazgató (Magyarságkutató Intézet - László Gyula Kutatóközpont és Archívum): Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Asszony! Tisztelt Elnök Úr! Köszönöm a meghívást és a lehetőséget, hogy erről a tényleg páratlan történelmi jelenségről beszélhetek ezen kerek évforduló kapcsán. Sőt, ezzel kapcsolatban mindjárt előrebecsátom azt a pozitív üzenetet, hogy ez a 800 éves évforduló nem egy folyamatnak, nem egy magyar történelmi folyamatnak a kezdete, hanem egy korai mérföldköve, ami természetesen méltó arra, hogy így emlékezzünk róla. Úgyhogy akkor most, hogyha a technika ördöge is enged engem érvényesülni... (*Akadozik a kivetítés.*) Nos, hát itt rejtőzködik előttünk az Andreanum.

Addig felidézem ezt a köztudomású dolgot, hogy ez azért Andreanum, mert II. András királyunkról lett elnevezve, aki 1205-1235 között uralkodott, és II. András királyunk produkált két nevezetes dokumentumot, amelyeknek ugye, kerek évfordulóját ülhethetjük. Tavalyelőtt az Aranybulla, amely mindannyiunk által ismeretes, az is nagyon megfontolandó, mához szóló örök értékeket is tartalmaz. Tehát nagyon érdekes, hogy mennyire korszerűek tudnak lenni akár 800 vagy akár 1000 éves történelmi hagyatékok - közben megérkezett a kép -, ugyanakkor ez az Andreanum külpolitikailag sokkal nagyobb hasznunkra lehet.

Nos, tehát időközben átért az Andreanum hozzánk, amelyből egy részletet szeretnék itt felvillantani. Szeretnék mindenkit megnyugtatni afelől, hogy nem fogom az egész oklevelet felolvasni, hiszen itt nem is ez a cél, hanem az a célom, hogy ennek kapcsán egy történelmi áttekintést nyújtsak egy folyamatról, amelynek, ha nem is az első, de jelentős mérföldköve az Andreanum.

Most időutazásról van szó, és ezt az időutazást mindjárt magának az oklevélnek a bevezető bölcselkedő részével is megtehetjük, ugyanis lehet látni, hogy ez a kiváltság, ami az erdélyi teuton hospeseket gazdagítja majd, ez nem András egyéni leleménye, hiszen ő maga hivatkozik arra, hogy „...ama szabadságukat, amellyel nagyatyánk, a legkegyesebb Géza király behívta őket, teljességgel elveszítették volna, ha királyi felségünk megszokott kegyességének tekintetét reájuk nem veti...”, olvasok bele ebbe a részbe - a teljes szövegösszefüggést önök olvashatják. Itt ami nagyon lényeges, hogy II. András hivatkozik nagyapjának, II. Géza királynak az intézkedésére, tehát nemcsak az, hogy II. Géza idejében tudvalevőleg nagyon sok hospes jött Magyarországra, hanem az, hogy ez idő tájt már kifejezetten kiváltságokat is kaptak.

II. Gézáról azt érdemes tudni, hogy 1141-1162 között uralkodott. Tehát, ha látjuk, hogy az Andreanum 800 éves, akkor a 800 évtől már számolhatunk visszafelé. Jögtörténészek vitatkoznak arról, hogy létezett-e annak idején egy dél-erdélyi Gezeanum, avagy ez csak egy szóbeli adomány volt, de itt ez most nem is fontos

számunkra, hanem az fontos, hogy ez az Andreanum már valamire épül. Csakhogy tovább is van visszafelé az időben.

Hogy öles léptekkel haladjunk, hogy én se éljek vissza annyira az önök türelmével - elég, ha ezt a technika megteszi -, éppen ezért itt a korai magyar történelemből szeretnék néhány idézetet kiszedni a kisebbségekkel kapcsolatos értékek, a hozzájuk való pozitív viszonyulás bizonyításáért. *(A kivetítés ismét akadozik.)*

ELNÖK: Két lehetőségünk van, vagy a türelem - az megvan -, vagy pedig igazgató úr verbális felkészültségére vagyunk kénytelenek támaszkodni. Azzal sincsen baj, de hátha sikerül.

DR. SZABADOS GYÖRGY igazgató (Magyarságkutató Intézet - László Gyula Kutatóközpont és Archivum): Hát én szívesen elmondom fejből, de akkor nem biztos, hogy tudom magam annyira fegyelmezni, hogy ne órákat szónokoljak erről a kérdésről, meg hát egyébként térképeket is hoztam azért a biztonság kedvéért. Illetve van olyan dolog, amit éppen szeretnék azért pontosan felolvasni, mert egy bizonyos részlete a közkeletű forgalomban kicsit tévesen van, tehát itt majd a Szent István-i Intelmekről lesz szó.

Nos, akkor addig is, amit tudok, úgymond, tartalom szerint mondani, az az, hogy itt a különböző, ma úgy mondanám, kisebbségek iránti pozitív viszonyulásnak van egy - köszönöm, pont megjött ez az idézet - bizonyítéka a Szent István előtti magyar állam idejéről, tehát a Szent István előtti sztyeppei típusú magyar állam idejéről, amit Szent Istvánnak egyébként a szépapja, Álmos nagyfejedelem alapított meg Etelközben. Ez a rész szól arról, hogy a kabarok, miután kiváltak a kazár kaganátusból, és a magyar nagyfejedelemséghez csatlakoztak, a magyarok befogadták őket, és az értéküket jelzi, hogy itt... ez pont sajnos lemaradt a diáról, de a kabarok és a magyarok megtanították egymást a másik nyelvére. Tehát a honfoglaló Magyar Nagyfejedelemség egy ideig kétnyelvű volt, bár ez a kétnyelvűség aszimmetrikusan érvényesült, hiszen aztán a kabarok valahogy nem tudtak érvényesülni, nem tudták ezt az adott esetben megbecsültségüket tovább fenntartani, éppen ezért asszimilálódtak, de nekik adott esetben meg lehetett volna akár a lehetőségük, hogy megőriznék nyelvi különállásukat. A lehetőség megvolt, nem tudtak vele élni. Róluk tehát ennyit.

Most már akkor térjünk át a Szent István-i alapítású, nyugati ihletésű, ám egyedi jegyeket felvonultató magyar államra, a magyar állam értékeire, amelyek közül nagyon-nagyon fontos hangsúlyozni, hogy Szent Istvánhoz olyan újítások kötődnek, amelyek már az ezredik életévükön túl járnak, de nagyon jó egészségben vannak. Ilyenek például az egyházi és a világi alapú területi közigazgatás, az írásba foglalt törvénykezés, ha nem is latin nyelvű, de latin betűs íráskultúra akár a hivatali szférában is, és ilyen érték az államelmélet. Na most, az államelmélet, tehát az államról való gondoskodás, gondolkodás egyik passzusát szeretném egy kicsit részletesebben felolvasni, mert ennek a vége forog egy kicsit tévesen közszájon. Tehát az egynyelvű és egyszokású ország gyenge és törékeny, ezt egy kicsit újra kell fogalmazni.

Tehát mit mond az első magyar államelméleti mű, az Intelmek? „A vendég és jövevény férfiakban olyan nagy haszon rejlik, hogy méltán lehet számon tartani a Királyi méltóság hatodik helyén. Elsősorban emiatt nőtt nagyra a Római Birodalom, és emelkedtek magasra, lettek dicsővé a római Királyok, mert különféle területekről sok nemes és bölcs személyiség özönlött oda. Ahogy ugyanis a vendégek a világ különféle részeiből és tartományaiból érkeznek, úgy hoznak magukkal különféle nyelveket és szokásokat, valamint különféle tanító írásokat és fegyvereket. Ezek az összes Királyságnak díszére válnak, és nagyszerűvé teszik az Udvart, és elrettentik a kihívóan

fellépő külföldieket. Az egy nyelvű és csak egyetlen szokásmódra épülő Királyság ugyanis gyenge és törékeny.”

Tehát itt nem arról volt szó, hogy az államterületet mindenféle emberrel töltsék fel öncélúan, hanem, ha úgy tetszik, ez egyfajta minőségelvű patriotizmus, hogy jöjjenek ide az értéket hordozó vendégek, idegenek, akik már itt, Magyarországon az új hazájuk érdemeit öregbítik, dicsőségét növelik. Tehát egyébként az tény, hogy ezek a vendégek, ezek a hospesek nem is egy nyelven beszéltek, tehát különböző nyelvi és egyéb kultúrát hoztak magukkal, és a történelemből az látszik, hogy tényleg a 11-12. század folyamán... - közben kérek még egy lapozást.

A keletről a magyarral rokon törökségi népek közül besenyők, úzok, kunok jöttek be, nyugatról pedig új, latinajkú és németajkú csoportok. Egyébként nagyon-nagyon fontos, hogy a Kárpát-medencébe nem légüres térbe érkeztek annak idején a honfoglalók, hanem egyrészt itt találtak steppei eredetű törökségi népelemeket, az avar kaganátus túlélő népeit, közülük jó eséllyel előmagyar közösségeket. Hogy aztán ezek az előmagyarok megfeleltethetőek-e a mai székelyeknek, erről tényleg vita folyik, de a legújabb kutatási eredmények igazolják a székelyek hagyományát, hogy ők egy régebben, a honfoglalók előtt beköltözött keleti rokon népesség voltak. Hogy mi ennek az egyik fő bizonyossága, az itt éppen ezen a térképen szemléltethető. Három ilyen autonómiaközösséget szeretnék bemutatni ezen a térképen, hogy amíg a szászok és a kunok kiváltságai meg egyéb más kisebb kiváltságok törekednek arra, hogy előjogaik foglaltassanak írásba, addig a székelyek nem látták szükségét annak, hogy írásba legyen foglalva, akár kiváltságlevél formájába legyen öntve az ő kollektív előjogaik rendszere. Ebből egyenesen következik az, hogy ez olyannyira - úgymond - magától értetődő volt, tehát olyan régi jogszokásbeli hagyaték volt, hogy ez nem szorult írásbeli megerősítésre, kodifikálásra, mert egyébként az tény, hogy jóllehet, a törvénykezés Szent István óta valóban megindult, de rengeteg mindent továbbra is a szokásjog szabályozott. Ugye, nem véletlen volt az, hogy a középkor végén Werbőczy Istvánnak innen, onnan, ahonnan össze kellett gyűjteni a szokásjogokat, hogy már legalább ebben is el lehetett igazodni légyen.

Nos, itt akkor kialakultak a XIII. századra különböző székely, szász és kun székek, illetve onnantól számítható a működésük. Na, most itt egy kicsit akár döccenhet is a gondolat, mert miféle rendszer az az úgynevezett székek rendszere. A latin sedesnek a tükörfordításáról van szó. Ugye, előbb szóba hoztam azt, hogy Szent István elindította, tehát megalapította a vármegyerendszert, kiépítette a vármegyerendszert, na most, ehhez képest volt ennek a területi alapú különkormányzatiságnak egy alternatívája. Ez pont ez a székrendszer. A székek területén olyan kiváltságolt népelemek éltek, általában a magyar, úgymond politikai nemzeten vagy akár a magyar etnikumon kívül tekintett, kívülállónak tekintett népelemek, amelyek közvetlenül, akár a vármegyei hierarchiát megkerülve tartoztak az uralkodó fősége alá.

Most természetesen itt nem a székelyek, úgymond hagyományos etnikai magyarságát akarom kétségbe vonni, hanem az tény, hogy valamilyen politikai szinten a középkorban a székelyeket az úgynevezett átlagmagyartól különállónak tekintették. Nos, de most a mi szempontunkból a dél-erdélyi szászok fontosak, mert az nagyon fontos, hogy itt a különböző kisebbségek, különböző etnikai csoportok közül a székelyek, a kunok és a szászok jutottak el a sikertörténetük csúcsára. Tehát ők tudtak egy területileg körülhatárolható és akár szokásjog, akár írásba foglalt dokumentumok által megjelenített kiváltságokhoz jutni.

Tehát a besenyőknek ez nem sikerült, különböző besenyő csoportoknak nem sikerült, a nyugati oguzoknak, akiket mi úzoknak hívunk, azoknak szintén nem sikerült, és érdekes módon a Kárpát-medencében honos és aztán beköltözött szláv

csoportoknak se sikerült. Ez viszont nem akadályozta meg abban őket, hogy fenntartsák saját nyelvüket, tehát amikor itt a történelmi Magyarország szétverésénél különböző utódállami sovíniszta propaganda azzal jött, hogy a magyarok mennyire elnyomták őket így kulturálisan, meg minden, tehát, a saját szláv anyanyelvük volt ennek önálló, ékes cáfolata, mert ha annyira el lettek volna nyomva, akkor magyarul kellett volna panaszkodniuk. Gondolom, ez logikus. Nos, erről ennyit. De az a lényeg, hogy itt a jog, a körülhatárolt jog bástyái vagy jogszokás bástyái körül, ahogy majd érintjük a székelyeket, ez a három közösség került be. És minthogy a XI-XII. században innen-onnan a német területek különböző részeiről érkeztek németek, a legnagyobb kolóniájuk Dél-Erdélyben települt meg. Ugye, most a térképen se feledkezzünk meg a szepességi szászokról! Tehát lehet látni, hogy ők itt igen nagy teret és lehetőséget kaptak.

Most tényleg csak az Andreanumnak a leglényegesebb pontjai, tehát az, hogy a szabad bíró-, plébánosválasztás, katonáskodás és adófizetés teljes, széleskörű autonómia, ezek azok a jogok, amelyek itt ekkoriban írásba foglaltattak, és hogy tényleg a székrendszer a szászok esetében is kiépülhetett. Ezt itt most többek között azért sem akarom felolvasni, mert itt idén készülünk kiadvánnyal, de az Andreanumnak most nemrég, 2021-ben megjelent egy magyar fordítása. Most is sajtó alatt van egy, tehát ehelyett inkább azt a pozitív üzenetet szeretném hangsúlyozni, hogy azzal, hogy az Andreanum értékeit a világ elé tárjuk, erre minden tudományos alapunk megvan, mert már nagyon jó diplomatikai előmunkálatok készültek a magyar történettudományban.

Amiként az Aranybullának, úgy az Andreanumnak sem maradt fenn eredeti XIII. századi példánya. Ez a legkorábbi átírás, amely Károly Róbert idejéből való, 1317-ből. Itt az oklevél hasonmása, tehát aki majd ezt internetről letölti, ráérő szabadidejében kedvére bogarászhat, hogy hol kezdődik a II. András-féle szöveg, mert az ilyen átírások úgy működnek, hogy az átíró király - legalábbis többségük úgy működik és szerencsére itt is így működik - írt egy szöveget, hogy ő kicsoda, megerősíti néhai kedves elődje és őse rendelkezését, és akkor ez a rendelkezés az oklevélben szó szerint benne foglaltatik. Nagy Lajos is így járt el annak idején az Aranybullával.

Nos, tehát itt lehet látni ebből a listából, hogy azért ez egy nagyon megbecsült kiváltságlevél volt. Nem véletlen, hogy ennyien átírták a középkor és koraújkor folyamán, és én akkor itt csak az uralkodói átírásokat tüntetem fel. Ezeknek az oklevélkritikai nyomkövethetősége megvan, tehát ha valaki, ne adj Isten, azzal vádolná külföldről a magyarokat, hogy ezek már megint össze-vissza beszélnek, egész egyszerűen tudományos tényeket lehet a szemük elé tenni.

Tehát ezek mind kikutatott tények, nem is nekem kellett kikutatnom, hanem már tényleg kutató elődeim és kollégáim ezt már annak idején elvégezték. Modern kiadása is megjelent 20 évvel ezelőtt, néhai Érszegi Géza professzor megjelentette (*Dr. Szili Katalin felmutat egy dokumentumot.*), amit elnök asszony is mutat, és amelynek egy bővített újrakiadására most készülünk, angolul, latinul ezt a kis füzetkét. Itt az örökösökkel tárgyalok, nagyon együttműködőek, úgyhogy ebből lesz egy jó kiadvány. Itt lehet a világ elé tárni az értékeinket, mert akárhogy is van, jó bornak is kell a cégér, és más ugye, nem bízható meg azzal, hogy a saját történelmi értékeinket képviseljük. Ugyanakkor, ha viszont nem képviseljük ezeket a történelmi értékeket, akkor könnyen jönnek a kioktató szövegek innen-onnan-amonnan, általában a miénknél - hogy is mondjam? - szerényebb műveltségű, de annál határozottabb közegekből, ideológiai szekértáborokból. Úgyhogy éppen ezeknek szíves tájékoztatás végett el lehet mondani, hogy Magyarországon, a magyar jogtörténeti hagyatékban van egy olyan oklevél, amely 800 éves, de amely 800 évesnél is jóval régebbi magyar politikai értékfolyamatnak az egyik mérföldköve. Ezzel szeretném megköszönni az önök megtisztelő figyelmét.

ELNÖK: Köszönöm szépen, igazgató úr, és azt is köszönöm, hogy a technikai, informatikai probléma ellenére teljesértékű tájékoztatást adott nekünk.

Most pedig tisztelettel fölkérem dr. Szili Katalin miniszterelnöki főtanácsadó asszonyt a tájékoztatója megtartására.

Dr. Szili Katalin tájékoztatója

DR. SZILI KATALIN miniszterelnöki főtanácsadó: Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Képviselő Urak! Szószóló Asszony! Engedjék meg, hogy professzor úr kimerítő előadását követően én néhány aktuális és inkább a napjainkra vonatkozó kérdéssel foglalkozzam. Miért is fontos ez számunkra, hogy a 800 éves Andreanumról megemlékezzünk?

Egyrészt 2024 az az esztendő, amikor 20 éve vagyunk az Európai Unióban, és emellett rendszerváltásunk 35 esztendő, és a második félévben Magyarország tölti be a következő európai uniós elnökséget. Ez a kiadvány viszont, ami az Andreanum, amely 1224-ben született, ez 800 év távlatában is meghatározó jelentőségű, hiszen az első európai területi autonómiát biztosító dokumentum. Ezt egyébként a tartalma is nagyon világosan jelzi, hiszen arról szól az első fejezete, hogy Szászföld, azaz Terra Saxonum pontos meghatározása terület szerint történik benne, és a területtel együtt olyan jogokat biztosít - nyilvánvalóan pecsétet, különböző, ahogy említette professzor úr is, egyházi kinevezési jogokat, illetőleg adóhelybenhagyási, sőt azt a jogot is, hogy a király nem adományozhatja másnak a területet, csak és kizárólag az ott élőknek, tehát az ott élőknek ebben teljes joguk van. Akik szkeptikusan azt kérdezik, hogy miért érdekes ez Európa számára - azért, mert ez az európai kultúra része. Ez az európai kulturális örökség része, amiben, és arról keveset beszélünk, hogy több mint 600 évig, 1224-1853-ig létezett ez az autonómia.

Tehát egy olyan intézményrendszer felmutatásáról van szó, ami a történelem során egy közösségnek a teljes identitásvédelmét biztosította, hiszen a szászok nyelvének, kultúrájának, hagyományainak a megőrzését pontosan ezek a jogok tették lehetővé. Ehhez képest itt is ki kell hogy mondjam, azért is szükséges felmutatnunk, mert ehhez képest, mondjuk, egy Székelyföld területi autonómiáját, ha egyáltalán felvetjük, azt bárhol Európában és a világban nemzetbiztonsági kockázatnak tekintik. Ilyenkor számomra mindig felmerül az a kérdés, hogy mennyiben szabadabbak, mennyiben függetlenebbek, mennyiben önállóbbak azok a közösségeink, akik számára az identitás megőrzése ma egy fontos kérdés, így gondolok nemcsak a magyar közösségeinkre, hanem azokra a közösségekre, akik Európában őshonos nemzeti kisebbségként több mint 50 millióan élnek. S ez nem kifejezetten - ezt itt is ki kell mondjam - magyar kérdés, hanem ez európai és globális kérdés is, azzal együtt, hogy amennyiben Európa továbbra is szemet fog hunyni e fölött a kérdés fölött, akkor időről időre ki fognak türemkedni azok a konfliktusok, amelyek Európa hosszú távú stabilitását kérdőjelezzik meg. Tehát ezért tartom fontosnak.

Ezért is fogtunk össze a Magyarágkutató Intézettel, a parlament vezetésével, és itt köszönöm albizottsági elnök úrnak is a közreműködést az egyeztetésekben, és külön szeretném kiemelni itt is Kalmár Ferencnek a Külügyminisztériumból, illetőleg Sándor Tamás titkár úrnak, a Nemzeti Összetartozás Bizottsága titkárának az odaadó munkáját, hiszen az első és legfontosabb az, hogy azt a közös tudást teremtsük meg, amely mentén mi méltó módon mutatjuk fel ezt a 800 éves dokumentumot Európának is, és reményeim szerint folytatása is lesz annak, hogy 2004-ben én magam az Európa Tanács elnökének adományoztam egy fakszimiléjét ennek az oklevélnek, pontosan azért, hogy felhívjuk a figyelmet. De ugyanígy Kalmár Ferenc, volt képviselőtársam a Nemzeti Összetartozás Bizottságából, aki az előző napirend előadója volt, ő pedig Dél-Tirolnak adományozott egy ilyet.

Én azt hiszem, hogy érdemes lenne, az előző ciklusban elkövetett, az Európai Unió intézményrendszerei által bármilyen polgári kezdeményezést lesöprő magatartásra felhívni ezzel a figyelmet, hogy azért, ha mi Európáról, a szabadságról és mindazokról a jogintézményekről beszélünk, ami ezt a széleskörű demokráciát kell, hogy jellemezze, ehhez pontosan az az intézményrendszer nem tartja magát, amelyik ezt fennen hirdeti, és amelyik azt mondja, hogy számára a szubszidiaritás az alapelv, és ehhez képest, amikor a szubszidiaritásról van szó, akkor egyszerűen nem foglalkozik ezekkel a kérdésekkel, és azt mondja, hogy ez belügy. A célunk pontosan tehát az, hogy azt az európai mértékekkel és méretekkel is mért első területi autonómiát biztosító dokumentumot felmutassuk Európának, és egy picit tükröt is tartsunk abban, ami a mai Európai Unió lelkiismeretét talán egy picit megmozgatja.

Hogy mi az, amit tervezünk erre az esztendőre. Éppen ezért, amit említett professzor úr is, készültünk egy bulletinnel, ami több nagyon rövid tanulmányt tartalmaz, és ami alapvetően egyrészt ezt a 800 évet mutatja fel - nem csak az Andreanumot, hiszen ez, mondhatom azt, hogy egy határozott kezdő lépés volt -, ehhez képest mindazokat, ami egyébként a jászok, kunok és sorolhatnám tovább azokat a közösségeket, amelyek autonómiatörekvéseinek a támogatását jelenti, ami az elmúlt 1000 évünkben a magyarságra mindig is jellemző volt. Azt csak úgy zárójelben jegyzem meg, hogy érdekes, hogy pontosan ezért a magatartásunkért kaptuk 1920-ban a büntetést. Azóta sem tudják egyébként azt biztosítani a nagyhatalmak a magyarság számára, amit egyébként a monarchia és ezen belül is Magyarország mindig is biztosított a vele együtt élő közösségek számára.

Ezen felül, ami ezt a dokumentumunkat jelenti, ezt a bulletint, ami egyébként négy nyelven készül, nem szeretnénk magunkban beszélni ezen a területen, készül egy magyar-német és egy angol-francia nyelvű bulletin. Én nagyon remélem, hogy ez a dokumentum helyet kaphat majd az elnökségünk idején az ajándékok között is, beleértve azt is, amiről Herczeg Tamás elnök úrral, illetőleg Pánczél Károly és Németh Zsolt elnök urakkal beszéltünk, ami egy faksimile-kiadásnak a megjelentetését és akár a következő európai uniós vezetőknek a megajándékozását is jelenti.

Készül egy tudományos kötet, amiben professzor úr összefogásával több tanulmány jelenne meg, többek között arról és az erdélyi szászok részéről, hogy egyáltalán mit jelentett ez a hétköznapi életben. Hiszen volt olyan is - ezt éppen a brassói vendéglátóim említették -, hogy a királyt egyszerűen a Brassóban élő szászok nem engedték be, és ehhez joguk volt, hogy ezt megtegyék.

Ezen kívül, ami ezt a két kiadványt jelenti, készül egy határozat a bizottság elé, ami majd a KMKF záródokumentumába kerül, ami, én úgy gondolom, hogy nemzeti szinten is kellőképpen felmutatja azt a jelentőségét ennek a dokumentumnak, amire rá kell irányítanunk a figyelmet. Egy kiállítás is készülne, ami szeptembertől az Európa Tanácsba, illetőleg az Európai Parlamentbe az újdonsült és megválasztásra kerülő parlamenti képviselőknek és az Európa Tanács tagjainak kerülne bemutatásra.

Ezen kívül Tusványoson természetesen szintén egy kerekasztal-beszélgetés keretében kerülne ez terítékre, ezen kívül tervezünk konferenciákat, amit csak négy B-vel jeleztünk: Brassó, Budapest, Bolzano, Brüsszel, és ezen belül nyilván ezek nem terjedő, de szintén a közös tudás megteremtését jelentenék. Ebben örömmre szolgál, hogy Kövér László elnök úr, illetőleg a Külügyi Igazgatóság már jelezte, hogy december 4-én, 5-én egy nemzetközi parlamenti konferenciára kerül sor. Ez lenne a budapesti, nyilvánvalóan az összes többi szervezése megtörténik.

Én nagyon köszönöm, hogy a bizottság és az albizottság is kellő figyelmet fordít erre az eseményre. Azt gondolom, hogy legalább felér az Aranybullával - és itt nem a történész, hanem a politikus beszél belőlem, történész nem is beszélhet belőlem, ez csak egy zárójeles megjegyzés volt részemről, erre itt van a hivatott professzor úr

mellettem, hanem egyszerűen a politikus -, mert én úgy gondolom, ha megtehetette azt Anglia, és a britek megtehették, hogy a Magna Chartával végigvalcolták Európát, akkor én azt gondolom, hogy nekünk sem szabad szégyenkezni a történelmünket tekintve. És főleg azért, mert hangsúlyozom még egyszer, szembe tudjuk állítani, hogy - már elnézést, hogy ilyenre vetemedem, és azt mondom, hogy - 800 évvel ezelőtt II. András sokkal nyitottabb volt ezekben a kérdésekben, mint ahogy ma ezt akár egy Európai Unió bizottság, akár egy Európai Parlament teszi. Köszönöm a figyelmet, és köszönöm, hogy mindezt a jegyzőkönyv kedvéért is elmondhattam, és nyilván remélem, hogy ebben az esztendőben több alkalommal lesz még lehetőségünk erről beszélni.

De egy megjegyzést még hadd tegyek azzal, hogy ez a múlt. Viszont mi arról is beszéltünk, hogy mi építhető ebből a jövőnek. Ezért talán Kalmár Ferenc úr megbocsátja nekem, hogy beszélek arról a kiadványról is, ami szintén készül, amiben az általunk a nemzeti kisebbségvédelem keretében született öt elvi alapvetés, illetőleg a hozzá kapcsolódó szülőföldhöz való jog és az identitás védelméhez való jog mint keret kerül megfogalmazásra. Andrassy György nyelvi jogokkal foglalkozó professzor tanulmányával együtt kerül egy kiadvány szintén ebben az esztendőben a nagyközönség elé, és reményeink szerint az európai politikusok elé is, hogy a 800 év felmutatásával az elmúlt 20 év hiányosságait vagy mulasztását behozhatják azzal, hogy ha 20 évvel az Európai Unióba történő belépését követően a közép-kelet-európai országoknak támogatják azt a törekvését, ami részben a szubszidiaritásnak, részben azoknak az elveknek megfelel, ami a közösségek jogát jelenti, hogy saját sorsukról saját maguk döntsenek. Elnök úr, köszönöm a türelmüket és köszönöm a figyelmüket.

ELNÖK: Köszönöm szépen a tájékoztatót, elnök asszony. Természetesen egyetértek önnel abban, hogy ha mi itt akár a bizottsági ülésen a múltról beszélünk, azért az mindig jövőbeni feladatokat is kitűz nekünk, és abban is egyetértek nyilvánvalóan, hogy részben az Andreanumból is levezethető autonómia-gondolatkör nemcsak magyar, hanem európai és globális kérdés is, és valóban roppant fájdalmas dolog az, hogy az autonómia kérdéskörét nemzetbiztonsági kockázatként is tudják azonosítani egyes helyeken.

És ha már a jövőbeni feladatokról beszéltünk, akkor hadd mondjam el a javaslatunkat, hogy most nemcsak beszámolót, illetve nemcsak tájékoztatót hallgattunk meg, hanem az a tervünk, és ezzel kapcsolatban javaslattal is élek az anyabizottságunk számára - most délben 12 órakor kezdődik a Nemzeti Összetartozás Bizottságának az ülése, és fölkérjük reményeim szerint a Nemzeti Összetartozás Bizottságát -, hogy a mai ülésen hozzon bizottsági állásfoglalást az Andreanummal kapcsolatban, amelyben felkéri a Kárpát-medencei Magyar Képviselők Fórumát, hogy vegye fel a június 13-ai plenáris ülésének a napirendjére az Andreanum kérdéskörét. Szeretném kérdezni, hogy van-e valakinek kérdése, véleménye, amit elmondana most az albizottsági ülésen. *(Jelzésre:)* Parancsoljon!

KALMÁR FERENC ANDRÁS szomszédságpolitikáért felelős miniszteri különmegbízott (Külgazdasági és Külügyminisztérium): Köszönöm szépen. Említette professzor úr, hogy az Andreanumnak már nincs eredeti dokumentuma, nem létezik, nem lehet megtalálni. Úgy tudom, hogy Szebenben a Bruckenthal Múzeumban van egy példány, de nem tudom, hogy ez eredeti, nem eredeti. Tudnak-e erről valamit?

DR. SZABADOS GYÖRGY igazgató (Magyarságkutató Intézet - László Gyula Kutatóközpont és Archivum): Szerintem a nagyszebeni példány - én személy szerint nem néztem így utána, bár jó ötlet lenne megnézni Nagyszebenben, de ezzel már

annyian foglalkoztak - az első átírás lehetett. Nagyon sok esetben sajnos ez így működik, tehát nem is gondolná az ember, hogyha valami oklevél nagy nehezen fennmaradt a középkorból, ráadásul az Árpád-korból, akkor azokból mennyi az, amelyik csak átírásban ismert. De ezt érdemes lenne megnézni, bár én, amikor utána olvastam a szakirodalomban, én arra tippeltem, hogy ez az 1317-es. De ezek az eredetivel úgymond egyenértékű átírások. Az Andreanum Károly Róbert-kori átírásának az írásképe is látszik, hogy ez egy szép, rendezett, kancelláriai átírás a helyenként tényleg értékelhetetlen, hiteles, helyi macskakaparással képest. Itt lehet látni, hogy Magyarország élvonalbeli írástudói becsülték meg a XIV. században is magát az Andreanumot nyilván a király, a magyar állam megbízásából. A biztonság kedvéért utánanézek, de mondom, tehát ezt az Andreanumot már időről időre annyit vizsgálták oklevél-kritikailag, hogy úgymond, csodával határos lenne, ha felbukkanna egy eredeti példány. Örölnék neki, mert nem lehet tudni, hogy mikor ugrik eléünk valaminek az eredeti példánya, vagy egyáltalán egy régi szövegelem. Hogy mást ne mondjak, az Ómagyar Mária-siralom ugye, az első magyar nyelvi emlék a Leuveni kódexből, az körülbelül olyan 100 évvel ezelőtt szinte a semmiből tűnt a magyar művelődés látókörébe. Úgyhogy van remény, de kicsi, de ennek is örülünk, mert erre biztosan lehet építeni.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Tisztelettel kérdezem, hogy a bizottság tagjainak, a jelenlévőknek van-e valamilyen felvetésük, esetleg hozzászólónivalójuk, ellenvetésük akár azzal kapcsolatban, hogy hogyan folytassuk a munkát 12 órától az anyabizottsági ülésen. *(Senki sem jelentkezik.)*

Az ülés berekesztése

Amennyiben nincsen, akkor elnök asszonynak, professzor úrnak, különmegbízott úrnak, a bizottság tagjainak, mindenkinek, aki részt vett a mai albizottsági ülésen, köszönöm szépen a megjelenést, és további jó munkát kívánok. Az ülést ezennel berekesztem. Köszönöm szépen.

(Az ülés befejezésének időpontja: 9 óra 51 perc)

Herczeg Tamás
az albizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Lajtai Szilvia és Horváth Éva Szilvia